

4. Vnější ekonomické vztahy

Vnější rovnováha se nezhoršila a zůstává relativně příznivá...

Vnější ekonomické vztahy se podle deficitu běžného účtu platební bilance v roce 2013 prakticky nezměnily – jeho schodek ve výši 56 mld. korun byl pouze o 4,7 mld. korun hlubší než před rokem. V relaci k nominálnímu HDP se deficit běžného účtu ve výši 1,4 % dostal na třetí nejnižší za posledních devět let a proti roku 2012 (1,3 %) stoupl jen nepatrně. Znamená to, že v letech recese a při relativně slabé dynamice cen si ČR udržuje příznivou úroveň vnější rovnováhy.

... při pohodlném krytí schodku běžného účtu výraznými přebytky ostatních složek platební bilance

Deficit běžného účtu je pohodlně kryt přebytky ostatních složek platební bilance – na jeho eliminaci by stačilo dokonce samotné saldo kapitálového účtu (+74,6 mld. korun) bez potřeby zohlednit vysoký přebytek na účtu finančním (+187,9 mld. korun). I z tohoto pohledu vnější nerovnováha v České republice nepředstavuje pro ekonomiku problém.

Rekordní obchodní bilance i značné zlepšení výsledku běžných převodů nerovnováhu běžného účtu vylepšovaly...

Běžný účet si za celý rok 2013 udržel meziročně prakticky stejnou úroveň díky zlepšené obchodní bilanci, jejíž přebytek stoupl o 39,4 mld. korun a byl (podle dat o dovozu a vývozu v národním pojetí v cenách FOB) vůbec nejlepším výsledkem za dobu existence ČR. Druhým faktorem působícím směrem k redukci schodku běžného účtu byl výsledek běžných převodů, který se zlepšil o 17,8 mld. korun (na 15,4 mld. korun) vlivem plateb z fondů EU, které měly v roce 2012 i 2013 atypický průběh. I v případě běžných převodů je výsledek nejlepší za posledních devět let.

... naopak bilance výnosů a ztenčený přebytek v obchodu se službami ji zhoršovaly

Odliv dividend firem pod zahraniční kontrolou působil největší měrou na další prohloubení deficitu bilance výnosů, který se zhoršil o 52,7 mld. korun (na 312,5 mld. korun). Data za celý rok zatím nejsou známa, v roce 2012 však byl odliv dividend meziročně nižší (204,1 mld. korun, tj. o 14,4 mld.) i přesto, že zisky předchozího roku 2011, z nichž dividendy plynuly, nebyly ještě zasaženy recesí.

Kromě zhoršené bilance výnosů stržila ČR méně i v obchodech se službami. Bilance zde byla horší než v roce 2012 o 9,3 mld. korun. Na přebytku ve výši 53 mld. korun se podílely menší příjmy z dopravy a výrazně slabší pak z vývozu ostatních služeb (příjmy z cestovního ruchu zůstaly zhruba stejné).

Meziročně nižší příliv přímých zahraničních investic vlivem splátek úvěrů mateřským společnostem

ČR získala ze zahraničí přímé investice za 97,7 mld. korun. Bylo to méně než v roce 2012 (156,3 mld.), ale přitom zde investoři spolu s reinvestovanými zisky a novými kapitálovými vstupy ponechali 155,6 mld. korun, nejvíce od roku 2007. Zároveň však byly spláceny úvěry dceřiných společností mateřským společnostem do zahraničí, a to v nejvyšším objemu, který byl dosud ročně zaznamenán (57,9 mld. korun). Právě tento přesun snížil meziročně příliv přímých zahraničních investic do ČR v roce 2013.

Návrat peněz do zemí v podobě portfoliových investic

Příliv peněz do ČR v podobě portfoliových investic zesílil (čisté saldo 94,9 mld. proti 54,8 mld. korun v roce 2012). Zatímco zájem cizích investorů o české dluhopisy stoupl - na rozdíl od jejich nákupů v roce 2012 - jen mírně (+8,3 mld. na 92,4 mld. korun) a ožil i jejich zájem o české akcie, tuzemské subjekty naopak realizovaly zisky prodejem svých nakoupených zahraničních dluhopisů. Jestliže v roce 2012 za ně v čistém utratily 22,1 mld. korun, v roce 2013 v této podobě peníze ve výši 7,6 mld. korun naopak přišly do ČR zpět. Také chuť českých portfoliových investorů nakupovat zahraniční akcie – i vzhledem k jejich vysokým kurzům na kapitálových trzích – výrazně oslabila.

Přímé ani portfoliové investice by přes své toky v roce 2013 nedokázaly, aby se přebytek na finančním účtu dostal na tak vysokou úroveň, tj. vzrostl meziročně o 113,6 mld. korun. Za tím stála položka tzv. ostatních investic, jejíž saldo se meziročně zhouplo z deficitu 110,4 mld. do přebytku 58 mld. korun. Došlo k tomu vlivem masivních přesunů peněz ve sféře obchodních bank.

Silící dovoz od poloviny roku 2013 dokládá zlepšující se poptávku v ekonomice České republiky

Pokud jde o velmi pozitivní výsledek obchodní bilance ČR, vývoj dovozu - podle dat ČSÚ v národním pojetí v běžných cenách, CIF - v průběhu roku 2013 ukázal i spolu s jinými charakteristikami produkčního charakteru, že česká ekonomika začala od druhé poloviny roku oživat. Zlepšené domácí poptávce i po zahraničním zboží lze připsat pozitivní meziroční nárůsty celkových dovozů – ty v červenci poprvé po sedmnácti měsících meziročně celkově vzrostly (+3,7 %) a v prosinci už

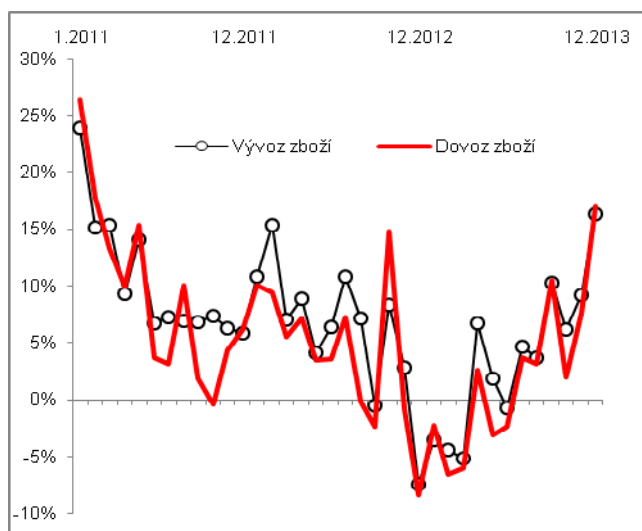
byla hodnota dovozů vyšší dokonce o 17 %.

Nadprůměrně rostl export dlouhodobě nejméně významných exportních položek, s nejvyšší meziroční dynamikou pak vývoz dřeva, nábytku, léků a nápojů – dvojciferná prosincová tempa ovlivněna stejně jako v případě dovozů oslabeným kurzem koruny

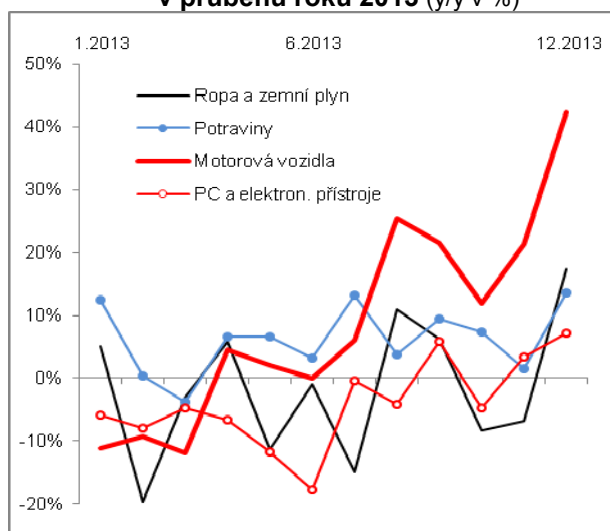
Vývoz zboží z ČR¹ po narůstajících meziročních poklesech v prvních třech měsících 2013 (v březnu o -5,2 %) začal nabírat na tempu a jeho dynamika významně akcelerovala (+16,4 % v prosinci 2013). Co se jednotlivých produktů týká, největší růst zaznamenal export „nestrojních“ komodit jako dřeva (+28 %), nábytku (+17 %), usní (+14 %), dále pak léků (+13 %) a nápojů (12 %). Co do vyvezené hodnoty šlo však o přírůstky spíše menší, což plyne z charakteru tohoto zboží. Z významných exportních položek stržila ČR v roce 2013 proti roku 2012 za vývoz aut a jejich dílů podle dat statistiky zahraničního obchodu v národním pojetí o 32 mld. korun více (+5,8 %), za export elektrických strojů o 15 mld. více (+6,8 %) a za vývoz ostatních strojů² o 20 mld. korun více (+6 %). Výrazně meziročně slabší byl pouze export energetických surovin (černé uhlí -26 %, elektřina -22 %, ropa a zemní plyn -14 %), kde hrály roli klesající ceny na světových trzích. Méně vyvezeno bylo i oděvů (-0,4 %), výrobků na nahrávání (-11 %), koku a rafinovaných ropných produktů (-5 %). V minusu byla i třetí objemově největší položka exportu z ČR, a to počítače a elektronická zařízení (-4 %).

Zvětšená dynamika vývozu odpovídala zlepšující se poptávce v zemích Evropské unie, na dvojciferný nárůst v měsíci prosinci působila i oslabená koruna (stejně jako v případě dovozů).

Graf č. 17 Vývoz a dovoz zboží (y/y v %)

Graf č. 18 Dovoz vybraných druhů zboží do ČR v průběhu roku 2013 (y/y v %)

Pramen: ČSÚ

¹ Podle dat v národním pojetí v běžných cenách, FOB.

² Položka klasifikace CZ-CPA „Stroje a zařízení jinde neuvedené“.

